

PLH180011 Jasiołka

Powierzchnia: 686,7 ha.

Status: obszar zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2009/91/WE jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny – *Dz.U. L 43 z 13/02/2009, str. 21–58*).

Zarośla wierzbowe nad Jasiołką (fot. Katarzyna Zajac)

Położenie administracyjne: województwo podkarpackie, powiat krośnieński, gminy: Chorkówka (m.: Machnówka, Szczepańcowa, Świerzowa Polska, Zręcin), Dukla (m.: Dukla, Cergowa, Lipowica, Nowa Wieś, Równe, Trzciana, Tylawa, Wietrzno, Zawadka Rymanowska, Zboiska), Jedlicze (m.: Jedlicze, Dobieszyn, Żarnowiec), Miejsce Piastowe (m.: Niżna Łąka, Wrocanka).

Istniejące formy ochrony:

Południowa część obszaru znajduje się w granicach Jaśliskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego, a także Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLB180002 Beskid Niski. Dodatkowo z obszarem sąsiadują inne obszary Natura 2000: PLH180014 Ostoja Jaśliska, PLH180044 Osuwiska w Lipowicy, PLH180018 Trzciana oraz PLH180052 Wisłoka z dopływami.

Opis obszaru:

Obszar obejmuje środkową część doliny Jasiołki, na odcinku od Tylawy do Jedlicza oraz kilka kilometrów ujściowego odcinka Panny – jej lewobrzeżnego dopływu. Dość szeroka i płytka dolina rzeki, zbudowana z utworów fliszowych, obfituje w kamieniska będące efektem erozji koryta rzeki. Przybrzeżne kamieniska, jak i wysepki materiału dennego w nurcie rzeki są w różnym stopniu zarośnięte przez inicjalną roślinność i zarośla wierzbowe. W górnym biegu rzeki, w bezpośrednim sąsiedztwie koryta występują płaty olszynki nadpotokowej, niżej – łągi wierzbowe. Rzeka cechuje się dużą dynamiką procesów transportowych, w wyniku których powstają łachy żwirowe. Meandrowanie ogranicza się do przerzucania nurtu w obrębie szerokiego koryta skalnego. Dzięki temu następuje zróżnicowanie prędkości wody w korycie, co jest istotnym warunkiem występowania skójki gruboskorupowej. Porost roślinności wodnej jest słaby i ograniczony do glonów nitkowatych i krzaczkowatych oraz niewielkiej ilości mchów. W dolinie rzeki zlokalizowane są liczne żwirownie. Zbiorniki po wyeksploatowaniu żwirów wypełnione są wodą i w części zarośnięte roślinnością charakterystyczną dla starorzeczy. Miejsca takie zapewniają warunki dla rozrodu płazów. W obrębie doliny znajdują się także pola uprawne i łąki, użytkowane kośnie lub zarastające krzewami. W miejscach, gdzie rzeka przepływa przez tereny zurbanizowane zabudowa osadnicza często dochodzi do samej rzeki.

Przedmioty ochrony obszaru:

Obszar ważny dla zachowania kilku gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: skójki gruboskorupowej *Unio crassus*, brzanki *Barbus peloponnesius* kumaka górskiego *Bombina variegata* oraz bobra europejskiego *Castor fiber*. Obok nich do przedmiotów ochrony obszaru należy 6 siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej: starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* (kod 3150), pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków (kod 3220), zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (kod 3230), ziołorośla nadrzeczne (kod 6430), lasy łąkowe (kod 91E0; siedlisko priorytetowe) oraz ekstensywnie użytkowane łąki świeże (kod 6510). Powierzchnia siedlisk przyrodniczych zajmuje w sumie ok. 30 % powierzchni obszaru.

Założenia:

1. Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie całego obszaru Natura 2000 – nie stwierdzono by zachodziły przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody;
2. Jego głównym celem będzie określenie działań i sformułowanie zapisów pozwalających na skuteczną ochronę siedlisk i gatunków wskazanych jako przedmioty ochrony; wykonane zostaną również ekspertyzy służące uzupełnieniu informacji o obszarze;
3. Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku prac nad projektem planu.

Plan zadań ochronnych (w skrócie PZO) dla obszaru Natura 2000 jest to dokument planistyczny określający podstawowe zasady jego ochrony. Standardowo ochrona obszarowa polega przede wszystkim na określeniu listy zakazów i nakazów odnoszących się np. do całej powierzchni rezerwatu przyrody, czy też parku narodowego. Natomiast w obszarach Natura 2000 przedmiotami ochrony są przede wszystkim wybrane siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt (i ich siedliska). Plan zadań ochronnych to narzędzie umożliwiające

jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony obszaru Natura 2000. Celem planu jest bowiem zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków i zwierząt dla których obszar został wyznaczony.

Obowiązek sporządzenia PZO dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (DzU 2004 Nr 92 poz. 880). Szczegółowy zakres dokumentu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (DzU z 2010 r.; Nr 34; poz.186). Plan ustanawia zarządzający obszarem na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia. Dla opisywanego obszaru jest to Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Zakres prac koniecznych dla sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:

- opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej;
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ich ochrony;
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- identyfikację i analizę istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony
- ustalenie celów działań ochronnych;
- ustalenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania;
- ustalenie koniecznych zmian obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ocenę potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru oraz terminu jego sporządzenia;
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych w formie elektronicznej, opracowanej w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

Skutki planu zadań ochronnych:

- określenie zakresu rzeczowego, kosztów, harmonogramu oraz formalnych podstaw do występowanie o środki na niezbędne działania dla ochrony obszaru,
- podsumowanie wiedzy o obszarze i jego przedmiotach ochrony,
- ustalenie systemu monitoringu umożliwiającego ocenę skuteczności podejmowanych działań i szybkie reagowanie na pogorszenie stanu przedmiotów ochrony,
- ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działań pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar,
- cele planu zadań ochronnych mogą być punktem odniesienia dla ocen oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów,
- zidentyfikowane i wskazane „ryzykownych” lub złych zapisów istniejących studiów oraz planów z punktu widzenia ochrony obszaru; nie pociąga to za sobą obowiązku zmiany planu przez gminę, ale jest informacją, że realizacja takich zapisów studiów lub planów może napotkać na problemy w procedurze ocenowej,

- ułatwienie wdrażania programu rolno-środowiskowego, który musi być zgodny z PZO,
- opisanie nowo znalezionych gatunków lub siedlisk, które powinny być przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000,
- aktualizacja SDF, korekta granic obszaru.

PZO sporządza się w oparciu o istniejącą i możliwą do szybkiego zebrania wiedzę na temat obszaru Natura 2000. W ramach procesu planistycznego należy przeprowadzić niezbędne badania terenowe i ustalić czy szczegółowe inwentaryzacje są potrzebne do właściwego określenia działań ochronnych.

PZO nie jest sposobem na zwolnienie jakichkolwiek działań z obowiązujących procedur, np. PZO nie zastąpi, w stosunku do żadnych planów ani przedsięwzięć, procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

W celu **zapewnienia udziału społeczeństwa** oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność w obszarze Natura 2000 lub w inny sposób z nim związanych, przygotowanie projektu PZO będzie jawne na wszystkich etapach prac. Zainteresowane osoby i instytucje będą mogły aktywnie uczestniczyć w procesie planowania jako członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW). Udział przedstawicieli różnych instytucji, grup społecznych i profesji pozwoli zoptymalizować proces planowania PZO. W pracach nad projektem PZO przewidziano 3 spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, których celem będzie przedstawienie oraz przedyskutowanie zagadnień dotyczących projektu PZO.

Informacja o postępie prac, prowadzonych spotkaniach i dokonywanych uzgodnieniach będzie zamieszczana na Platformie Komunikacyjno-Informacyjnej oraz na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie. Kontakt z członkami ZLW będzie utrzymywany także przez pocztę elektroniczną oraz telefonicznie. Dzięki tym kanałom dostępu będzie można zapoznawać się z bieżącym stanem prac nad projektem Planu i zgłaszać uwagi i wnioski podczas procesu planistycznego.

Koordynatorem prac nad projektem PZO jest Pan Wojciech Mróz (e-mail: mroz@iop.krakow.pl, tel. 12 370 35 40). Kwestiami związanymi z projektem zajmują się również planiści regionalni: Pan Maciej Ciuła (e-mail: maciej.ciuła.rzeszow@rdoś.gov.pl, tel. 177850044 – sprawy finansowe) i Pani Dorota Rogala (e-mail: dorota.rogala@yahoo.pl, tel. 783921780 – sprawy merytoryczne).

W tekście korzystano z dokumentu Strategii zarządzania dla obszaru Natura 2000 „Jasiołka” opracowanej w ramach projektu PL0108 „Optymalizacja wykorzystania zasobów sieci Natura 2000 dla zrównoważonego rozwoju w Karpatach” realizowanego w latach 2007-2011 przez Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie (autor Katarzyna Zajac) oraz z publikacji „Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000”, GDOŚ, 2010.

